

REGIONŲ APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS

2022 m. balandžio 11 d.
Kaunas

Regionų apygardos administracinio teismo Kauno rūmų teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Audriaus Grauželio, Ramūno Šarkos ir Astos Urbonienės,
rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo trečiojo suinteresuoto asmens Viešojo intereso gynimo fondo prašymą,

n u s t a t ė :

Regionų apygardos administraciniame teisme nagrinėjama administracinė byla pagal pareiškėjos Kauno miesto savivaldybės administracijos skundą atsakovui Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos, tretieji suinteresuoti asmenys UAB „Autokausta“ ir Vilija Skėrienė, Viešojo intereso gynimo fondas, kuriuo prašoma panaikinti Kultūros paveldo departamento Kauno teritorinio skyriaus 2021-09-02 reikalavimą dėl Vilniaus gatvės dangos – tašytų akmenų.

Trečiasis suinteresuotas asmuo Viešojo intereso gynimo fondas 2022-04-05 pateikė teismui prašymą (reg. Nr. DOK-11731) įpareigoti pareiškėją Kultūros paveldo departamentą prie Kultūros ministerijos pateikti Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos trečiosios nekilnojamojo Kultūros paveldo vertinimo tarybos išvadą dėl įrengtos bandomosios Kauno Senamiesčio Vilniaus gatvės grindinio rekonstrukcijos atkarpos tinkamumo paveldosauginiu aspektu. Nurodė, kad Kauno senamiestyje Vilniaus gatvėje 2021-07-12 buvo pradėta gatvės grindinio rekonstrukcija ketinant atnaujinti požemines komunikacijas bei sutvarkyti išsiklaipiusį paveldinį gatvės grindinį. Paaikškėjo, kad pagal projektą numatyta tašytus grindinio akmenis apipjaustyti ir taip, suvienodinant akmenų storį, technologiškai palengvinti gatvės tiesimo darbus. Tokiu būdu tašytų ir lauko akmenų grindinio akmenys būtų panaudoti tik kaip medžiaga naujo grindinio įrengimui. Taip apdorotas grindinys prarastų savo autentiškumą ir paveldinę vertę. Kultūros paveldo departamento Kauno skyrius 2021-09-01 pareikalavo stabdyti Vilniaus gatvės tašytų akmenų nulyginimo darbus. Prašyme pažymėta, kad pareiškėjas ir atsakovas išreiškė valią ginčą dėl Kauno senamiesčio grindinio išspręsti taikiai, tačiau net siekiant ginčą sureguliuoti taikiai, išlieka pavojus, kad taikus ginčo išsprendimas gali būti pasiektas remiantis ūkiniais bei ekonominiais interesais, nepaisant paveldo išsaugojimo galimybių. Taip gali būti pažeistas viešasis interesas. Pažymėjo, kad ieškomamos taikaus bylos išsprendimo galimybių pareiškėjas pasiūlė įrengti pavyzdinę Vilniaus gatvės atkarpą, kurią atsakovas galėtų įvertinti paveldosauginio priimtimumo prasme. Šiuo metu bandomoji gatvės atkarpa jau paklota ties Kauno Katedra.

Trečiasis suinteresuotas asmuo akcentuoja, kad byloje būtina užtikrinti, kad nebūtų pažeistas viešasis interesas net ir tuo atveju, jeigu šalys nutartų sudaryti taikos sutartį. Tiek Vilniaus gatvės, tiek Kauno senamiesčio vertingąsias savybes nustatė Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos trečioji nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo taryba. Todėl Departamentas įpareigotinas pateikti šios vertinimo tarybos išvadą dėl įrengtos bandomosios Kauno senamiesčio Vilniaus gatvės grindinio rekonstrukcijos atkarpos tinkamumo paveldosauginiu aspektu.

Teismas, įvertinęs 2022-04-05 prašymo (reg. Nr. DOK-11731) turinį ir jo rezoliucinę dalį, sprendžia, kad trečiasis suinteresuotas asmuo iš esmės teismui teikia ne procesinio pobūdžio prašymą, o materialaus pobūdžio reikalavimą. Toks reikalavimas - įpareigoti pareiškėją Kultūros paveldo departamentą prie Kultūros ministerijos pateikti išvadą dėl įrengtos bandomosios Kauno senamiesčio Vilniaus gatvės grindinio atitikimo paveldosaugos reikalavimas - iš esmės reiškia trečiojo suinteresuoto asmens reikalavimą, kad teismas įpareigotų Kultūros paveldo departamentą, jos veiklą reglamentuojančių teisės aktų ir kompetencijos ribose, atlikti administracinę procedūrą ir priimti išvadą kaip viešojo administravimo subjekto administracinės procedūros metu atliktų veiksmų ir priimtų sprendimų galutinį rezultatą (Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 2-5 punktai). Tačiau dėl savarankiškų materialinio pobūdžio reikalavimų ne ginčo šalis gali teikti tik atskirą skundą naujoje byloje, o ne toje byloje, kurioje dalyvauja kaip trečiasis suinteresuotas asmuo.

ABTĮ 46 straipsnio 3 dalyje nustatytos administracinės bylos proceso šalys, t. y. pareiškėjas (skundą (prašymą, pareiškimą) padavęs subjektas; teismas, priėmęs nutartį); atsakovas (viešojo administravimo subjektas ar kitas asmuo, kurio teisės aktai arba veiksmai (neveikimas) ar vilkinimas atlikti veiksmus skundžiami); tretieji suinteresuoti asmenys (tai yra tie, kurių teisėms ar pareigoms bylos išsprendimas gali turėti įtakos). ABTĮ 52 straipsnyje numatytos kitos proceso šalių lygios procesinės teisės ir pareigos. ABTĮ 24 straipsnio 2 dalyje reglamentuoti skundo turinio būtini elementai, tame tarpe ir teismui reiškiamas reikalavimas, kurio pateikimas yra išimtinė skundą teikiančio asmens (pareiškėjo) teisė. Kitos su skunde nurodytais reikalavimais (materialaus pobūdžio prašymais) susijusios teisės, t. y. teisė atsisakyti, atsiimti skundą, sudaryti taikos sutartį ir kt. taip pat yra išimtinai pareiškėjo teisė administraciniame procese.

Šiuo atveju Viešojo intereso gynimo fondas, byloje turėdamas trečiojo suinteresuoto asmens statusą, gali reikšti procesinio pobūdžio prašymus, tačiau ne savarankiškus materialaus pobūdžio reikalavimus.

Be to, iš bylos duomenų matyti, kad pareiškėjas ir atsakovas yra išreiškę valią dėl taikaus ginčo sprendimo ir tam tikslui Kauno miesto savivaldybės administracija yra parengusi bandomąją (pavyzdinę) gatvės atkarpą. Taigi, tarp ginčo šalių vyksta derybinis procesas dėl taikaus ginčo sprendimo būdo, o ne ginčijamu sprendimu sustabdyto gatvės remonto tolesnio etapo darbai, kurių teisėtumą turėtų tirti teismas. Todėl teismas negali kištis į šalių taikos sutarties derybų klausimą kol jos nėra pasibaigusios ir kol teismas nėra gavęs taikos sutarties, kurios teisėtumą turėtų galimybę vertinti.

ABTĮ 51 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad bet kurioje proceso stadijoje ginčo šalys gali baigti bylą taikos sutartimi, jeigu ją sudaryti galima atsižvelgiant į ginčo pobūdį. Taikos sutartis turi neprieštarauti imperatyvioms įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatoms, viešajam interesui, nepažeisti trečiųjų suinteresuotų asmenų teisių ar teisėtų interesų.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, aiškindamas ABTĮ nuostatas dėl taikos sutarties, yra nurodęs, jog taikos sutarties sudarymas savaime reiškia, kad tarp šalių yra kilęs konfliktas ir šalys siekia jį išspręsti. Taikos sutarties esmė – tarpusavio kompromiso radimas. Įstatymų leidėjui ABTĮ įtvirtinus galimybę bylą užbaigti taikos sutartimi, spręsti, ar tokia galimybė pasinaudoti, priklauso šalims, nuo jų priklauso ir derybinės taktikos dėl tokios sutarties sudarymo ir jos sąlygų pasirinkimas (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. balandžio

16 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A525-840/2014, 2022 m. kovo 3 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-789-492/2022). Taikos sutartyje turi būti aiškiai ir apibrėžtai nurodytos šalių tarpusavio teisės ir pareigos, kurias šalys suderino laisva valia ir kurios neprieštarauja imperatyviosioms įstatymų normoms ar viešajam interesui, nepažeidžia trečiųjų asmenų teisių ir teisėtų interesų. Taikos sutarties sąlygos turi būti nustatytos tokios, kad jas būtų galima įvykdyti Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse nustatyta tvarka (žr., pvz., 2019 m. spalio 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eAS-441-492/2019; 2017 m. lapkričio 28 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eAS-994-520/2017).

Teikdamas teismui prašymą dėl įpareigojimo pateikti išvadą trečiasis suinteresuotas asmuo iš anksto abejoja, kad galbūt šalių sudaryta taikos sutartis gali pažeisti viešąjį interesą. Tačiau tokie trečiojo suinteresuoto asmens nuogaštavimai yra išankstinio pobūdžio ir nepagrįsti. Taikos sutarties sąlygų derinimas yra išimtinai ginčo šalių, t. y. Kauno miesto savivaldybės administracijos ir Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos diskusijų ir kompromiso objektas, ir tik šios šalys gali tarpusavio derybų būdu rasti abiem ginčo pusėms priimtinausią ginčo sprendimo variantą, kurį prašytų patvirtinti teismo nutartimi. Tačiau kol vyksta derybų procesas, kiti tretieji asmenys negali daryti intervencijos ir kvestionuoti ginčo šalių teisės tartis. Tuo tarpu teismas šių derybų rezultatų teisėtumo kontrolę atliks tuomet, jeigu derybos apskirtai pasibaigs taikos sutarties sudarymu, bet ne iš anksto, kaip to siekia trečiasis suinteresuotas asmuo.

Įstatymas numato, kad jeigu pateikta taikos sutartis išreiškia pareiškėjo ir atsakovo valią taikiai išspręsti byloje kilusį ginčą ir neprieštarauja imperatyvioms įstatymo nuostatoms ir viešajam interesui, administracinis teismas tokią taikos sutartį patvirtina (ABTĮ 51 str. 1 d.). Tai reiškia, kad norint tikrinti ir aiškintis, ar ginčo šalių siekiamas rezultatas būtų teisėtas ir neprieštaraujantis imperatyvioms įstatymo nuostatoms ir viešajam interesui, visų pirma būtina žinoti konkrečias taikos sutarties sąlygas.

Šiuo atveju taikos sutartis dar nėra sudaryta, tačiau, jei ginčo šalys sudarytų taikos sutartį ir pateiktų ją tvirtinti teismui, šis, turėdamas ne tik teisę, bet ir pareigą vertinti, ar ginčo šalių sudarytos taikos sutarties sąlygos nepažeidžia proceso šalių teisių ir teisėtų interesų, viešojo intereso ir neprieštarauja imperatyvioms įstatymo nuostatoms, spręstų taikos sutarties (ne)tvirtinimo klausimą.

Atsižvelgiant į tai, kad trečiojo suinteresuoto asmens prašymas yra ne procesinis prašymas, o materialaus pobūdžio reikalavimas, kurio administracinėje teisenoje trečiasis suinteresuotas asmuo neturi teisės reikšti, ir šiuo prašymu, be kita ko, siekiama išankstinio šalių derybų teisėtumo vertinimo, kurio nenumato ABTĮ, teismas sprendžia, kad nėra jokio pagrindo tokio prašymo tenkinti.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo ABTĮ 24 straipsniu, 46 straipsniu, 107 straipsniu teismas,

n u t a r i a :

Trečiojo suinteresuoto asmens Viešojo intereso gynimo fondo 2022 m. balandžio 5 d. prašymo netenkinti.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Audrius Grauželis

Ramūnas Šarka

